

Порѣчието на рѣката Русенски Ломъ

Въведение.

Описътъ на старинитѣ въ царство България не може да даде този богатъ резултатъ, какъвто дава въ другитѣ страни, понеже много богати въ това отношение мѣнастири, църкви, градища и палати, които на други мѣста сж били подъ могъща охрана на държавна, духовна и феодална властъ, въ България напълно сж пропаднали, защото сж били изложени на пълно разрушение отъ враговетѣ на мѣстното население. Отъ старинитѣ е запазено само това, което се е смѣтало безцѣнно и, което съ вѣкове се е засипвало подъ развалини.

Само разкопкитѣ могатъ да освѣтлятъ до извѣстна степенъ великото минало на страната. Министерството на Народната Просвѣта, водимо отъ това, натовари археологическата комисия (въ закона за старинитѣ) да изработи „опись на сжществуващитѣ старини въ царството“, отъ една страна, да нареди нужниятъ надзоръ за тѣхното запазване, отъ друга страна, и да системизира разкопкитѣ.

Описа на старинитѣ начеваме съ порѣчието на рѣката Русенски Ломъ, подъ общо название „Ломско“.

Названието Ломъ или Ломия е доста разпространено на Балканския полуостровъ¹⁾; то произлиза, вѣроятно, отъ арбанаската дума „люми“ (lǝjumi) = рѣка²⁾; въ тази смисълъ³⁾ се употрѣбвява и въ Ломско.

Ломско още въ началото на втората половина на миналото столѣтие е било terra incognita даже въ географско отношение и пръвъ пжтешественикътъ Ф. Каницъ⁴⁾ дава по-ясенъ географски образъ за тази страна.

1) Ломъ въ западна България (Almus); Ломия притокъ на р. Осъмъ (подъ село Варана, Търновска околия), Люми въ Албания и др.

2) Jireček Dějiny národa bulharského, стр. 48.

3) Употрѣбвяватъ название „ломъ — янтра“ и „отиватъ на лома“ и пр.

4) Donau-Bulgarien und der Balkan. III стр. 296.